

Piotr Zieliński

Sektor bankowy wobec reformy emerytalnej

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 39,
145-153

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XXXIX, 10

SECTIO H

2005

Zakład Polityki Społecznej, Gospodarczej i Przestrzennej
Instytut Teorii Rozwoju Społeczno-Ekonomicznego
Wydział Ekonomiczny UMCS

PIOTR ZIELIŃSKI

Sektor bankowy wobec reformy emerytalnej

Bank sector and pension reform

WPROWADZENIE

Reforma systemu zabezpieczenia społecznego wprowadzona w naszym kraju z początkiem 1999 roku spowodowała istotne zmiany w sposobie zorganizowania i funkcjonowania systemu emerytalnego. Przesłanki natury demograficznej i ekonomicznej wymusiły przyjęcie takich rozwiązań, które, z jednej strony, pozwolą na osiągnięcie stabilności systemu emerytalnego i jego bezpieczeństwo, a z drugiej, przenoszą w znacznej mierze odpowiedzialność za materialne zabezpieczenie na starość na samych ubezpieczonych.

Obecnie system emerytalny składa się z trzech filarów, które mają tworzyć odrębne źródła finansowania przyszłych świadczeń.¹

Pierwszy filar, powszechny i obowiązkowy, stanowi zreformowany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Świadczenia emerytalne z ZUS będą finansowane na zasadzie repartycji na podstawie metody zdefiniowanej składki. Ich wysokość będzie uzależniona od wkładu do systemu i momentu przejścia na emeryturę.²

¹ Filarowa konstrukcja polskiego systemu emerytalnego odbiega od klasycznego ujęcia trójfilarowego (por. M. Żukowski, *Wielostopniowe systemy zabezpieczenia emerytalnego w Unii Europejskiej i w Polsce. Między państwem a rynkiem*, Zeszyty Naukowe – Seria H, Prace habilitacyjne, z. 151, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 1997, s. 21).

² Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 137, poz. 887 i nr 162, poz. 1118 i 1126; 1999 nr 26, poz. 228, nr 60, poz. 636, nr 72, poz. 802, nr 78, poz. 875 i nr 110, poz. 1256; 2000 nr 9, poz. 118, nr 95, poz. 1041, nr 104, poz. 1104, nr 119, poz. 1249; 2001 nr 8, poz. 64, nr 27, poz. 298, nr 39, poz. 459, nr 72, poz. 748, nr 100, poz. 1080, nr 110, poz. 1189, nr 111, poz. 1194, nr 130, poz. 1452, nr 154, poz. 1792; 2002

Drugi filar, również powszechny i obowiązkowy, jednak finansowany na zasadzie kapitalizacji, tworzą otwarte fundusze emerytalne (OFE) zarządzane przez prywatne firmy, to jest powszechne towarzystwa emerytalne (PTE).³ Świadczenia z tego elementu systemu zależą od wysokości zgromadzonego kapitału (ilości i wysokości składek) oraz efektywności jego pomnażania.⁴

Trzeci filar, dobrowolny i kapitałowy, stanowią tworzone przez pracodawców pracownicze programy emerytalne⁵ i obok nich inne formy oszczędnościowe oraz oszczędnościowo-ubezpieczeniowe.

Przyjęte rozwiązania stworzyły sektorowi bankowemu⁶ możliwość wielorakiego zaangażowania w kapitałowych filarach systemu.

W ramach drugiego filara banki mogą znaleźć się wśród:

- właściciele powszechnych towarzystw emerytalnych⁷;
- depozytariuszy, to jest instytucji, do których obowiązków w zakresie przechowywania aktywów funduszu należy⁸:

1) prowadzenie rejestru aktywów funduszu zapisywanych na właściwych rachunkach oraz przechowywanych przez depozytariusza i inne podmioty uprawnione do tego na mocy odrębnych przepisów lub na podstawie umów zawieranych za zgodą depozytariusza,

2) zapewnienie, aby wartość aktywów netto funduszu była ustalana w sposób pozwalający funduszowi na wykonanie określonych obowiązków,

3) zapewnienie, aby umowy obejmujące nabywanie i zbywanie aktywów funduszu były zgodne z przepisami prawa oraz statutem funduszu,

nr 25, poz. 253, nr 41, poz. 365, nr 74, poz. 676, nr 155, poz. 1287, nr 169, poz. 1387, nr 199, poz. 1673, nr 200, poz. 1679, nr 241, poz. 2074; 2003 nr 56, poz. 498, nr 65, poz. 595, nr 135, poz. 1268, nr 149, poz. 1450, nr 166, poz. 1609, nr 170, poz. 1651, nr 190, poz. 1864, nr 210, poz. 2037, nr 223, poz. 2217, nr 228, poz. 2255; 2004 nr 19, poz. 177, nr 64, poz. 593, nr 99, poz. 1001, nr 121, poz. 1264; nr 146, poz. 1546, nr 173, poz. 1808, nr 187, poz. 1925, nr 210, poz. 2135).

³ Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. nr 139, poz. 934, zm., Dz.U. z 1998 r. nr 98, poz. 610, nr 106, poz. 668, nr 162, poz. 1118, Dz.U. z 1999 r. nr 110, poz. 1256, z 2000 r. nr 60, poz. 702, z 2001 r. nr 8, poz. 64, nr 110, poz. 1189, z 2002 r. nr 25, poz. 253, nr 153, poz. 1271, nr 241, poz. 2074, z 2003 r. nr 124, poz. 1153, nr 166, poz. 1609, nr 170, poz. 1651, z 2004 r. nr 96, poz. 959, nr 116, poz. 1207).

⁴ Zob. *Wysokość emerytur w nowym systemie ubezpieczeń społecznych*, Urząd Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, Warszawa 2003.

⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz.U. nr 116, poz. 1207).

⁶ W połowie 2004 r. działalność operacyjną prowadziły w Polsce 653 banki (55 w formie spółki akcyjnej, 1 państwowy i 597 spółdzielczych). Aktywa sektora bankowego wyniosły 515,8 mld zł w tym banków komercyjnych 488,9 mld zł (Sytuacja finansowa banków w I półroczu 2004 r. Synteza, NBP, Warszawa 2004, s. 5, 38).

⁷ Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu..., art. 35.

⁸ *Ibid.*, art. 157–159.

4) wykonywanie poleceń funduszu, chyba że są one sprzeczne z przepisami prawa lub statutem funduszu albo w ocenie depozytariusza zagrażają bezpieczeństwu aktywów funduszu,

5) zapewnienie, aby aktywa funduszu były lokowane zgodnie z przepisami prawa oraz statutem funduszu,

6) zapewnienie terminowego rozliczania umów dotyczących aktywów funduszu,

7) wykonywanie poleceń likwidatora dotyczących likwidacji funduszu,

8) wykonywanie innych obowiązków przewidzianych ustawą;

– instytucji prowadzących działania akwizycyjno-dystrybucyjne⁹;

– instytucji tworzących zakłady emerytalne.¹⁰

W trzecim filarze banki mogą wystąpić w roli:

– instytucji organizujących pracownicze programy emerytalne dla swoich pracowników w jednej z trzech form, to jest¹¹:

1) funduszu emerytalnego,

2) umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek do funduszu inwestycyjnego,

3) umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym;

– depozytariusza dla pracowniczych funduszy emerytalnych¹²;

– dostarczycieli produktów oszczędnościowych (zwłaszcza w postaci indywidualnych kont emerytalnych – IKE¹³).

⁹ Oprócz banku krajowego w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. nr 140, poz. 939 i z 1998 r. nr 160, poz. 1063), działalność akwizycyjną na rzecz otwartego funduszu emerytalnego może prowadzić sam fundusz lub na jego zlecenie wyłącznie następujące podmioty: zakłady ubezpieczeń, domy maklerskie w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi, agenci ubezpieczeniowi, podmioty prowadzące działalność brokerską w rozumieniu przepisów o działalności ubezpieczeniowej, państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu..., art. 93).

¹⁰ Rządowy projekt ustawy o zakładach emerytalnych, art. 9–10 (<http://ks.sejm.gov.pl/forms/proc.htm>).

¹¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia o pracowniczych..., art. 6.

¹² Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu..., art. 157–159.

¹³ Oprócz umowy z bankiem o prowadzenie rachunku bankowego, IKE może mieć formę umowy zawartej z funduszem inwestycyjnym, z podmiotem prowadzącym działalność maklerską o świadczenie usług brokerskich i prowadzenie rachunku papierów wartościowych oraz rachunku pieniężnego służącego do jego obsługi albo z zakładem ubezpieczeń – ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontaktach emerytalnych, art. 8, Dz.U. nr 116, poz. 1205).

ZAANGAŻOWANIE I ROLA SEKTORA BANKOWEGO W II FILARZE SYSTEMU EMERYTALNEGO

Będąc instytucjami stworzonymi do pomnażania i inwestowania pieniędzy oraz posiadając dobrych specjalistów od zarządzania aktywami i skomplikowane systemy informatyczne, banki znajdują się w 6 spośród piętnastu powszechnych towarzystw emerytalnych. Ich udziały w kapitale akcyjnym PTE wynoszą od 10% do 100% (tab.1). Zaangażowane kapitałowo w powszechne towarzystwa emerytalne są jedne z największych polskich banków, jak: Bank Polska Kasa Opieki SA, PKO BP SA, BRE Bank SA, ING Bank Śląski SA. Powszechne towarzystwa emerytalne, w których dominują banki, nie zdobyły jednak znaczącej pozycji, obejmując mniej niż 10% rynku. Rola ta przypadła funduszom (Commercial Union OFE BPH CU WB, ING Nationale-Nederlanden Polska OFE, OFE PZU „Złota Jesień”), których większościami udziałowcami są firmy ubezpieczeniowe.¹⁴

Tab. 1. Udział sektora bankowego w powszechnych towarzystwach emerytalnych
Participation of bank sector in the pension societies

Lp.	Powszechne Towarzystwo Emerytalne	Otwarty Fundusz Emerytalny	Bank i jego udział w kapitale zakładowym (31.12.2003 r.)	Udział OFE w rynku (w łącznej wartości aktywów netto) (luty 2005)	Udział OFE w rynku (w łącznej liczbie członków) (luty 2005)
1	PKO/Handlowy PTE SA	Bankowy OFE	PKO Bank Polski SA 100%	3,16%	3,57%
2	Commercial Union PTE BPH CU WBK SA	Commercial Union OFE BPH CU WBK	Bank Przemysłowo-Handlowy PBK SA 10% Bank Zachodni WBK SA 10%	27,8%	22,49%
3	ING Nationale-Nederlanden Polska PTE SA	ING Nationale-Nederlanden Polska OFE	ING Bank Śląski SA 20%	22,64%	18,64%
4	Pekao Pioneer PTE SA	Pekao OFE	Bank Pekao SA 65%	1,62%	2,08%
5	PTE Polsat SA	OFE Polsat	Invest-Bank SA 19,31%	0,88%	1,99%
6	PTE Skarbięc-Emerytura	OFE Skarbięc-Emerytura	BRE Bank SA 100%	3,14%	4,33%

Źródło: zestawienie i obliczenia własne na podstawie: Rocznik ubezpieczeń i funduszy emerytalnych 2003, Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, s.205; Dane miesięczne. Luty 2005, <http://www.knuife.gov.pl/fundusze/rynek/dane0205.xls/rynek/dane0205.xls>

¹⁴ Por. Dane miesięczne. Luty 2005, <http://www.knuife.gov.pl/fundusze/rynek/dane0205.xls/rynek/dane0205.xls>

Otwarte fundusze emerytalne zarządzane przez PTE, będące współwłasnością banków, prezentują zróżnicowane wyniki w zakresie tak stopy zwrotu, jak i wartości jednostki rozrachunkowej (tab. 2). Bankowy OFE osiągnął w badanym okresie najwyższą stopę zwrotu spośród wszystkich otwartych funduszy emerytalnych, zaś OFE Skarbiec-Emerytura oraz Pekao OFE uplasowały się wśród najmniej efektywnych, co odzwierciedla się również w wartości jednostek rozrachunkowych tych funduszy.

Tab. 2. Stopy zwrotu i wartość jednostek rozrachunkowych otwartych funduszy emerytalnych
Rates of return and accounting units values of the various open pensions funds

Lp.	Powszechne Towarzystwo Emerytalne	Otwarty Fundusz Emerytalny	Wartość jednostek rozrachunkowych na dzień 28.02.2005 r.	Stopa zwrotu za okres od 28.09.2001 r. do 30.09.2004 r.
1	PKO/Handlowy PTE SA	Bankowy OFE	20,73 zł	74,751 %
2	Commercial Union PTE BPH CU WBK SA	Commercial Union OFE BPH CU WBK	20,85 zł	48,511 %
3	ING Nationale-Nederlanden Polska PTE SA	ING Nationale-Nederlanden Polska OFE	22,17 zł	59,098 %
4	Pekao Pioneer PTE SA	Pekao OFE	19,46 zł	47,446 %
5	PTE Polsat SA	OFE Polsat	22,05 zł	56,489 %
6	PTE Skarbiec-Emerytura	OFE Skarbiec-Emerytura	19,40 zł	47,722 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Stopy zwrotu Otwartych Funduszy Emerytalnych za okres od 28-09-2001 do 30-09-2004 roku, http://www.knuife.gov.pl/fundusze/rynek/stopy_zwrotu081004.shtml; Dane miesięczne. Luty 2005, <http://www.knuife.gov.pl/fundusze/rynek/dane0205.xls/rynek/dane0205.xls>

Tab. 3. Depozytariusze otwartych funduszy emerytalnych
Open pension funds' depositaries

Lp.	Depozytariusz	Otwarty fundusz emerytalny
1	Bank Handlowy w Warszawie SA	AIG OFE Commercial Union OFE BPH CU WBK Generali OFE ING Nationale-Nederlanden Polska OFE Pekao OFE OFE Pocztylion SAMPO OFE
2	Bank Pekao SA	OFE „DOM” OFE PZU „Złota Jesień”
3	BRE Bank SA	Bankowy OFE Credit Suisse Life & Pensions OFE OFE Ergo Hestia OFE Polsat
4	Deutsche Bank Polska SA	OFE Allianz Polska
5	ING Bank Śląski SA	OFE Skarbiec-Emerytura

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów otwartych funduszy emerytalnych.

Funkcję depozytariusza dla wszystkich otwartych funduszy emerytalnych pełni pięć banków: Bank Handlowy w Warszawie SA (dla siedmiu OFE), BRE Bank SA (dla czterech OFE), Pekao SA (dla dwóch OFE), Deutsche Bank Polska SA (dla jednego OFE), Bank Śląski SA (dla jednego OFE) (tab. 3).

W działaniach dystrybucyjno-akwizycyjnych banki wykorzystują sieć swoich placówek na terenie całego kraju: oddziały, punkty obsługi klienta, biura maklerskie. Efektywność ich działania ustępowała jednak towarzystwom ubezpieczeniowym, o czym świadczy liczba członków poszczególnych funduszy. Okazało się bowiem, że najskuteczniejszymi akwizytorami są ci, którzy poświęcili czas wyłącznie na pozyskiwanie członków funduszy, a z założenia pasywna sieć bankowa nie przyniosła spodziewanych rezultatów.

Zgodnie z projektem ustawy o zakładach emerytalnych, który wpłynął do Sejmu 24 czerwca 1998 roku, banki będą mogły znaleźć się tak wśród założycieli zakładów emerytalnych, jak i instytucji prowadzących na ich rzecz działalność akwizycyjną.¹⁵ W myśl art. 3 projektu zadaniem zakładów emerytalnych ma być przyjmowanie wypłat transferowych od otwartych funduszy emerytalnych oraz wykorzystywanie środków uzyskanych w ramach tych wypłat na wypłatę emerytur dożywotnich dla byłych członków otwartych funduszy emerytalnych i ich współmałżonków oraz świadczeń gwarancyjnych dla wskazanych przez nich beneficjentów.

SEKTOR BANKOWY W III FILARZE SYSTEMU

W ramach III filara banki mogą pełnić rolę pracodawców, którzy tworzą dla swoich pracowników pracownicze programy emerytalne. Do marca 2005 r. na 364 funkcjonujące PPE zaledwie cztery utworzone zostały przez banki. Trzy z nich wybrały formę umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń (wszystkie z PZU Życie SA), jeden – umowę o wnoszeniu przez pracodawcę składek do funduszu inwestycyjnego (tab. 4).

Banki pełnią także funkcję depozytariusza dla wszystkich pracowniczych funduszy emerytalnych. W roli depozytariusza występują: BRE Bank SA, Bank Handlowy w Warszawie SA, Bank Pekao SA, ING Bank Śląski SA (tab. 5).

Poza udziałem w pracowniczych programach emerytalnych sektor bankowy jest od kilku lat aktywnym dostarczycielem produktów oszczędnościowych, pozwalających na dywersyfikację źródeł i pomnożenie dochodów na okres starości. Myśląc o swojej przyszłości, klienci banków mogą wybrać z ich oferty najbardziej odpowiadające im produkty w postaci znanych od dawna różnego rodzaju

¹⁵ Rządowy projekt ustawy..., art. 53.

rachunków czy też „nowości” funkcjonującej od 1 września 2004 r., jaką są indywidualne konta emerytalne.

Tab. 4. Pracownicze programy emerytalne utworzone przez banki (na dzień 3.03.2005 r.)
Bank's employee pension programs (on day 3.03.2005 r.)

Nr wpisu	Pracodawca prowadzący PPE	Forma PPE	Data decyzji o wpisie do rejestru
178	Bank Handlowy w Warszawie SA	Umowa o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego (Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego CitiSenior zarządzanego przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Banku Handlowego SA)	28.10.2002 r.
230	Jurajski Bank Spółdzielczy z siedzibą w Niegowie	Umowa grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń (PZU Życie SA)	10.09.2003 r.
258	Bank Spółdzielczy w Lubaczewie	Program utworzony został w formie umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń (PZU Życie SA)	18.12.2003 r.
344	Mazurski Bank Spółdzielczy w Giżycku	Umowa grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (PZU Życie SA)	8.11.2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Rejestr PPE, <http://www.knuife.gov.pl/index.html>

Tab. 5. Depozytariusze pracowniczych funduszy emerytalnych
Depositories of employee pension funds

Lp.	Depozytariusz	Pracowniczy fundusz emerytalny	Pracownicze towarzystwo emerytalne
1	BRE Bank SA	Pracowniczy Fundusz Emerytalny „Nowy Świat”	Pracownicze Towarzystwo Emerytalne „Nowy Świat” SA
2	Bank Handlowy w Warszawie SA	Pracowniczy Fundusz Emerytalny Telekomunikacji Polskiej	Pracownicze Towarzystwo Emerytalne Telekomunikacji Polskiej SA
3	Bank Pekao SA	Pracowniczy Fundusz Emerytalny NESTLE POLSKA	Pracownicze Towarzystwo Emerytalne NESTLE POLSKA SA
4	ING Bank Śląski SA	Pracowniczy Fundusz Emerytalny Unilever Polska	Pracownicze Towarzystwo Emerytalne Unilever Polska SA

Źródło: opracowanie własne na podstawie: PTE/PFE (<http://www.knuife.gov.pl/index.html>)

Gromadzenie pieniędzy na emeryturę poprzez IKE w postaci rachunku bankowego jest proste i generalnie polega na zasilaniu tego rachunku wpłatami. Oferta banków jest w tym zakresie nieco zróżnicowana. W jednych bankach o wysokości wpłat oraz ich częstotliwości decyduje klient (wpłata jednorazowa, regularnie, np. co miesiąc, lub dowolnie), w innych ustalono m.in. wpłaty: początkową (100 zł) i kolejne (100 zł), natomiast ich częstotliwość zależy od możliwości klienta. Ograniczeniem jest ustawowy limit wpłat na IKE w danym roku kalendarzowym (w 2005 roku wynosi 3635 zł). Otwarcie i prowadzenie IKE w bankach nie kosztuje, pobierane są natomiast opłaty za czynności dodatkowe (np. dodat-

kowy wyciąg, ustanowienie osób uposażonych) oraz opłaty karne za zerwanie umowy (wyplata zgromadzonych środków, zwrot) lub przeniesienie IKE do innej instytucji finansowej (tzw. wypłata transferowa). Opłaty karne naliczane są jednak tylko wtedy, jeśli klient zrezygnuje lub przeniesie konto przez pierwsze 12 miesięcy trwania umowy. W przypadku rezygnacji z IKE, klient będzie musiał także zapłacić podatek od zysków kapitałowych (tzw. podatek Belki – 19%), z którego IKE są zwolnione. Oprocentowanie nominalne lokat IKE kształtuje się między 5% a 6,5% w skali roku i jest zmienne (jedne banki gwarantują oprocentowanie „nie mniejsze niż 0,8 WIBOR”, drugie – uzależniają wysokość od decyzji banku i wysokości stóp procentowych ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej). Odsetki w większości banków są dopisywane do zgromadzonego kapitału po roku (kapitalizacja roczna) i nie ma możliwości ich wypłaty w trakcie oszczędzania.¹⁶

Mimo dość bogatej oferty banków w zakresie IKE zainteresowanie tą formą oszczędzania na okres starości kształtuje się na bardzo umiarkowanym poziomie.¹⁷

ZAKOŃCZENIE

Reforma zabezpieczenia społecznego stworzyła sektorowi bankowemu możliwość wzięcia udziału w tworzeniu i obsłudze elementów kapitałowych filarów systemu emerytalnego, jakimi są powszechnie i pracownicze towarzystwa emerytalne oraz otwarte i pracownicze fundusze emerytalne.

Banki nie posiadają jednak silnej pozycji wśród właścicieli powszechnych towarzystw emerytalnych zarządzających dominującymi otwartymi funduszami emerytalnymi, a efektywność zarządzania PTE będących współwłasnością sektora bankowego była mocno zróżnicowana.

Największe polskie banki dobrze wykorzystały szansę pełnienia funkcji depozytariusza zarówno otwartych, jak i pracowniczych funduszy emerytalnych.

Banki jako pracodawcy nie mogą być uznane za firmy korzystające z możliwości zabezpieczenia swoich pracowników przez pracownicze programy emery-

¹⁶ E. Kazanowski, Odsetki z IKE z banku, <http://www.nbportal.pl/common/Artykul.jsp?aid=13655&ps=0>; por. <http://www.bankier.pl/fo/emerytura/ike/narzedzia/oferty/?part=banki>

¹⁷ W okresie prac nad ustawą Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej szacowało, że w pierwszym roku funkcjonowania IKE konta założy od 1,7 mln do 3,5 mln osób. Jednak jak ostatnio poinformowało Ministerstwo Polityki Społecznej na podstawie danych otrzymanych z organów nadzoru, do końca grudnia 2004 r. założono niespełna 175,5 tysiąca indywidualnych kont emerytalnych. Najwięcej, bo niemal dwie trzecie, kont prowadziły towarzystwa ubezpieczeń na życie, a najmniej domy maklerskie (http://www.mps.gov.pl/serwis_prasowy_szczegoly.php?nr=2260&slovo=informacje; <http://gospodarka.gazeta.pl/gospodarka/1,59625,2567441.html>).

talne. Tylko cztery z nich utworzyły takie programy, co stanowi zaledwie 0,11% PPE.

Dużą szansą dla sektora bankowego może być coraz bardziej uświadamiana konieczność uzupełnienia dochodów emerytalnych przez uczestnictwo w dobrowolnych formach oszczędzania na przyszłość (jak np. indywidualne konta emerytalne), poparta rosnącą zamożnością obywateli. Możliwość jej wykorzystania w dużym stopniu zależeć będzie od sprostania konkurencji, zwłaszcza ze strony sektora ubezpieczeniowego.

SUMMARY

The reform of the social security system in Poland introduced as of 1 January 1999, which diversified the sources of future pension schemes, gave bank sector numerous opportunities to offer additional forms of pension schemes.

Banks took advantage of these opportunities. They are owners (co-owners) of pension societies, depositaries of open and employee pensions funds and also offer a wide range of saving and insurance instruments for the third pillar. It is likely that insurance companies will become co-founders of pension establishments and institutions involved in direct marketing of their products.